

Mariola Kapla

O historii kredytowej i scoringu BLK

Jak zarządzać historią kredytową,
aby ułatwić sobie dostęp do kredytu

Warszawa 2019

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonanie kopii jakiegokolwiek metodą powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Autorka dołożyła wszelkich starań, aby zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie bierze jednak żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania tych informacji.

Redakcja i korekta: Monika Bielska-Łach

Projekt okładki: Grzegorz Kozłowski www.newintelligence.pl

Skład i łamanie: Anna Szeląg AnnGraf

Zdjęcie na okładce: Agnieszka Kiela

Druk: Białostockie Zakłady Graficzne SA

ISBN: 978-83-955373-0-1

Wydanie I

Copyright © Mariola Kapla 2019

Wydawca:

ScoringExpert.pl Mariola Kapla
ul. Nowoursynowska 153/19
Warszawa
www.scoringexpert.pl

Spis treści

Podziękowania	13
1. Wprowadzenie	15
2. Dla kredytodawcy ważny jest nie tylko stabilny dochód kredytobiorcy	25
2.1. Wiarygodność kredytowa, czyli charakter	29
3. Nie tylko banki oceniają wiarygodność konsumenta	37
3.1. Kogo interesuje wiarygodność Amerykanów	38
3.1.1. Sektor bankowy, pożyczkowy i wydawcy kart kredytowych	38
3.1.2. Sektor ubezpieczeniowy	39
3.1.3. Sektor telekomunikacyjny i <i>utility</i>	41
3.1.4. Pracodawcy	42
3.1.5. Wynajem nieruchomości osobom prywatnym	43
3.2. Kogo interesuje wiarygodność Polaków	44
3.2.1. Sektor bankowy, SKOK i firmy pożyczkowe	45
3.2.2. Sektor ubezpieczeniowy	47
3.2.3. Sektor telekomunikacyjny i <i>utility</i>	48
3.2.4. Inni zainteresowani	50
3.3. Krótko o przyszłość oceny wiarygodności	51
4. Narzędzia stosowane do oceny wiarygodności	55
4.1. Model scoringowy	58
4.2. Działanie modelu scoringowego	62
4.3. Rodzaje modeli scoringowych	67
4.3.1. Statystyczny model scoringowy	68
4.3.2. Generyczny model scoringowy	69
4.3.3. Ekspercki model scoringowy	69

4.4. Nie ma bezbłędnie działających modeli scoringowych	70
4.5. Wysoka ocena scoringowa	72
5. Dane wykorzystywane do oceny wiarygodności	77
5.1. Dane o historii kredytowej	78
5.1.1. Jakie były początki	78
5.1.2. O czym informują	80
5.1.3. Skąd pochodzą	80
5.1.4. Wpływ na ocenę wiarygodności	83
5.2. Dane o sytuacji demograficznej	85
5.2.1. Jakie były początki	85
5.2.2. O czym informują	86
5.2.3. Skąd pochodzą	87
5.2.4. Wpływ na ocenę wiarygodności	88
5.3. Dane alternatywne	89
5.3.1. Jakie były początki	89
5.3.2. O czym informują	93
5.3.3. Skąd pochodzą	95
5.3.4. Wpływ na ocenę wiarygodności	95
6. O naszej historii kredytowej, czyli zachowania kredytowe Polaków	99
6.1. Większość Polaków posiada historię kredytową	107
7. Biuro Informacji Kredytowej – instytucja dyscyplinująca konsumentów	113
7.1. O fundamentach działania BIK	115
7.1.1. Największa wyspa	115
7.1.2. Grupa BIK	116
7.1.3. BIK gromadzi dane nie tylko o konsumentach	117
7.1.4. Dane w BIK chroni tajemnica bankowa	119
7.1.5. W ryzach RODO i Prawa bankowego	119
7.1.6. BIK ramię w ramię z bankami	121
7.1.7. Zasada wzajemności	123
7.2. BIK może przetwarzać dane tylko w określonych celach	124
7.2.1. Kredytodawcy oceniają i monitorują ryzyko kredytowe klientów	126
7.2.2. Banki stosują metody wewnętrzne	129
7.2.3. Kredytodawcy chronią się przed wyłudzeniem kredytów	132
7.2.4. Firmy chcą ograniczać ryzyko inne niż kredytowe	134
7.2.5. Gdy złożymy reklamację	134
7.2.6. Informacje o rynku kredytowym	135
7.2.7. Kredytodawcy przygotowują oferty kredytu	137
7.2.8. Gdy BIK sprawdza poprawność danych osobowych kredytobiorców	141
7.2.9. Firmy zewnętrzne mogą przetwarzać dane „w imieniu BIK”	142
7.3. BIK również profiluje	143
7.4. BIK udostępnia informacje bez interpretacji	150

8. System wymiany danych z BIK	153
8.1. Banki i SKOK muszą się wymieniać danymi z BIK	155
8.1.1. Wszyscy przekazują do BIK wszystko	155
8.1.2. Banki i SKOK mogą przekazywać do BIK dane bez naszej zgody	156
8.1.3. Banki i SKOK pobierają z BIK dane tylko w określonym celu	157
8.1.4. Banki i SKOK nie potrzebują zgody, aby pobrać dane z BIK	158
8.2. Firmy pożyczkowe mogą współpracować z BIK	159
8.2.1. Czasami współpraca firm pożyczkowych z BIK nas niepokoi	160
8.2.2. To my decydujemy o przekazaniu danych o pożyczce do BIK	161
8.2.3. Tylko część firm pożyczkowych współpracuje z BIK	163
8.2.4. Firmy pożyczkowe nie dzielą się z BIK danymi o wszystkich pożyczkach	166
8.2.5. Firmy pożyczkowe muszą mieć naszą zgodę, aby sięgnąć po dane kredytowe z BIK	167
8.2.6. Firmy pożyczkowe pobierają dane z BIK nie tylko w celu oceny ryzyka kredytowego	167
8.3. Z BIK współpracują również firmy finansowe powiązane z bankami	168
8.4. Wyjątek od reguły wzajemności – biura informacji gospodarczej	170
8.5. Transgraniczna wymiana danych	172
8.6. Zapytania składane do BIK o naszą historię kredytową	174
8.6.1. Zapytania składane bezpośrednio	174
8.6.2. Zapytania składane przez biura informacji gospodarczej	178
8.6.3. Zapytania z banków zagranicznych	179
8.7. Podsumowanie	179
9. Historia kredytowa – nasz życiorys kredytowy	183
9.1. Dane o osobie	187
9.1.1. Co BIK wie o nas?	187
9.1.2. Czy BIK może gromadzić dowolne dane o nas?	190
9.1.3. Okres przechowywania danych o nas	191
9.1.4. Warunki udostępniania danych o nas	192
9.2. Dane o kredytach i pożyczkach	193
9.2.1. Co BIK wie o naszych zobowiązaniach?	193
9.2.2. Do naszej historii kredytowej należą też kredyty poręczane	198
9.2.3. Czy BIK może gromadzić dowolne dane o zobowiązaniach?	199
9.2.4. Okres przetwarzania danych	200
9.2.5. Co się dzieje z danymi o zobowiązaniach, gdy nie mogą być już wykorzystywane przez BIK w celu oceny ryzyka kredytowego?	212
9.2.6. Warunki udostępniania danych o zobowiązaniach	214
9.2.7. Gdy zobowiązanie ma bardzo długą historię kredytową	220
9.2.8. Zgoda ogólna a zgoda indywidualna	223
9.3. Dane o zapytaniach kredytowych	236
9.3.1. Zapytania kredytowe nie są wysyłane do BIK po to, aby tworzyły naszą historię kredytową	236
9.3.2. Nie ma jednoznacznych regulacji, ale jest UODO i są sądy	237

9.3.3. Zakres danych o zapytaniach kredytowych	241
9.3.4. Okres przetwarzania danych	242
9.3.5. Warunki udostępniania danych o zapytaniach kredytowych	245
9.4. Dane o upadłości konsumenckiej	248
9.4.1. Informacja o upadłości konsumenckiej jest jawna	249
9.4.2. Wąski zakres danych o upadłości konsumenckiej	249
9.4.3. Upadłość konsumencka wpływa na inne dane w bazie BIK	251
9.4.4. Okres przetwarzania danych o upadłości konsumenckiej	252
9.4.5. Dane o upadłości konsumenckiej w BIK – konsekwencje dla nas	253
9.5. Aktualizacja historii kredytowej	254
9.5.1. Częstotliwość aktualizacji danych w BIK	255
9.5.2. Zdarzenia, które muszą być aktualizowane	256
9.6. Historia kredytowa – czego kredytodawcy nie widzą	257
10. Scoring BIK	263
10.1. Raport kredytowy to podstawa dla <i>scoringu BIK</i>	264
10.2. <i>Scoring BIK</i> to nie jedna ocena, a wiele	265
10.3. <i>Scoring BIK</i> – kłopotliwe bogactwo	269
10.4. <i>BIKSc CreditRisk</i> jako <i>scoring BIK</i>	272
10.4.1. Źródło długiego życia <i>BIKSc CreditRisk</i>	273
10.4.2. Co dla banków jest akceptowalne, dla nas może być krzywdzące	273
10.4.3. Konstrukcja modelu – wnioski dla nas	274
10.4.4. Dobre i złe zwyczaje kredytowe	277
10.5. Nie każdy posiada <i>scoring BIK</i>	294
10.6. Gdy brak jest <i>scoringu BIK</i>	299
10.7. Co znaczy wysoki <i>scoring BIK</i> ?	307
10.8. Kiedy <i>scoring BIK</i> może się zmienić?	311
10.8.1. Nowa aktywność kredytowa	313
10.8.2. Aktualizacja danych w bazie BIK	313
10.8.3. Zarządzanie zgodą ogólną lub indywidualną	314
10.8.4. Czas	315
10.8.5. Model <i>scoringowy</i>	316
10.8.6. Podsumowanie	317
10.9. Kredyty poręczane w <i>scoringu BIK</i>	318
10.10. Zwyczaje kredytowe osób z bardzo wysokim <i>scoringiem BIK</i>	323
10.11. Więcej dobrze spłacanych kredytów nie znaczy lepiej	326
10.12. Nowa ocena punktowa BIK – niby to samo, a jednak inaczej	328
11. Analizujemy swoje dane z BIK	335
11.1. Bezpłatna Kopia Danych	338
11.1.1. Pobieramy Kopię Danych	339
11.1.2. Czytamy Kopię Danych	341
11.1.3. Doszczegółowienie do Kopii Danych	357
11.2. Płatny Raport BIK	364

11.2.1. Pobieramy Raport BIK	365
11.2.2. Czytamy Raport BIK	367
11.3. Raporty na bazie Profilu Kredytowego	395
11.4. Który raport wybrać?	399
12. Poprawiamy swój scoring BIK	403
12.1. Scenariusz 1 Zaczynamy budować historię kredytową	409
12.2. Scenariusz 2 Poprawiamy swoje dane w BIK	413
12.3. Scenariusz 3 Staramy się mieć scoring BIK	415
12.3.1. Klient bardzo wysokiego ryzyka	416
12.3.2. Zbyt odległe doświadczenia kredytowe	420
12.3.3. Krótkie doświadczenia kredytowe	421
12.3.4. Brak własnych doświadczeń kredytowych	421
12.4. Scenariusz 4 Dbamy o to, co jest i nie zmieniamy nawyków	423
12.5. Scenariusz 5 Porządkujemy kredyty z opóźnieniami w spłacie	425
12.6. Scenariusz 6 Zmniejszamy aktywność kredytową	428
12.7. Scenariusz 7 Zmniejszamy wykorzystanie limitów	431
12.8. Scenariusz 8 Przyglądamy się zapytaniom kredytowym	436
13. Obalamy mity o scoringu BIK	441
14. Czy dla banków ważna jest nasza aktywność w firmach pożyczkowych?	455
15. Baza Bankowy Rejestr	463
15.1. Bankowy Rejestr – baza starsza niż BIK, ale mniejsza	464
15.2. Zasady przetwarzania danych	467
15.3. Kopia danych z Bankowego Rejestru	471
15.4. Bankowy Rejestr a BIK	472
16. Biura informacji gospodarczej	475
16.1. Podstawy prawne działania BIG	477
16.2. Nie wszystkie długi mogą trafić do BIG	478
16.3. Każdy może umieścić dane w BIG o ile... ..	484
16.4. Dane z BIG pobiera ten kto ma zgodę konsumenta	486
16.5. Kopia danych z BIG	487
17. Kilka słów do drobnych przedsiębiorców	489
18. Przetwarzanie danych o historii kredytowej i prawa konsumentów	493
18.1. Dostęp kredytodawców do historii kredytowej	495
18.2. Decyzja kredytowa	496
18.3. Przekazywanie danych do baz danych	500
18.4. Wykorzystywanie danych do analizy ryzyka kredytowego	505
18.5. Kontrola danych	507

18.6. Korzystanie z praw i reklamacje	509
18.7. Nie ze wszystkich praw możemy w pełni skorzystać	511
Załącznik 1. Wzory pism	513
Wzór 1. Sprzeciw wobec przetwarzania danych w celach marketingowych i pobierania w tym celu danych z BIK	514
Wzór 2. Odwołanie upoważnienia do przekazania danych o pożyczce pozabankowej do BIK	515
Wzór 3. Żądanie poprawy przez bank/SKOK naszych danych w bazie BIK lub w bazie Bankowy Rejestr	516
Wzór 4. Żądanie poprawy przez firmę pożyczkową naszych danych w bazie BIK ..	517
Wzór 5. Odwołanie zgody indywidualnej na przetwarzanie danych o kredycie (pożyczce) po jego zamknięciu w celu oceny zdolności kredytowej i analizy ryzyka kredytowego	518
Wzór 6. Udzielenie zgody indywidualnej na przetwarzanie danych o kredycie (pożyczce) po jego zamknięciu w celu oceny zdolności kredytowej i analizy ryzyka kredytowego	519
Wzór 7. Udzielenie zgody ogólnej	520
Wzór 8. Odwołanie zgody ogólnej	521
Wzór 9. Wniosek o udostępnienie Kopii Danych przez BIK	522
Wzór 10. Żądanie zaprzestania przetwarzania przez bank/SKOK/firmę pożyczkową/BIK/Bankowy Rejestr danych o kredycie (pożyczce) zamkniętym w celu oceny zdolności kredytowej oraz analizy ryzyka kredytowego	523
Wzór 11. Żądanie usunięcia z bazy BIK danych o zapytaniu kredytowym wysłanym przez bank/SKOK	525
Wzór 12. Odwołanie upoważnienia do przekazania do BIG danych pozytywnych	527
Wzór 13. Odwołanie zgody na przetwarzanie przez BIK informacji o zapytaniu kredytowym wysłanym przez firmę pożyczkową	528
Wzór 14. Wniosek do banku/SKOK/firmy pożyczkowej o udostępnienie wyjaśnień dotyczących dokonanej oceny zdolności kredytowej w przypadku odmowy udzielenia kredytu/pożyczki	529
Wzór 15. Wniosek do banku/SKOK o udostępnienie wyjaśnień dotyczących dokonanej oceny zdolności kredytowej (niezależnie od decyzji kredytowej i typu kredytu)	530
Wzór 16. Żądanie usunięcia z Bankowego Rejestru danych o kredycie, który został zamknięty ponad 5 lat temu	531
Wzór 17. Żądanie usunięcia z BIK danych o kredycie, który został zamknięty ponad 12 lat temu	532
Wzór 18. Wniosek o udostępnienie informacji o odbiorcach, którym zostały ujawnione dotyczące nas dane	533
Załącznik 2. Opis zawartości Doszczegółowienia do Kopii Danych ...	534
Bibliografia	557